

Finansdepartementet
Stockholm 2017-08-04
Diarienummer Fi2017/01644/OU

Remissyttrande; En omreglerad spelmarknad (SOU 2017:30)

Inledningsvis önskar Cherry Spelglädje AB framföra att det är en grundlig och väl genomarbetad utredning som lagts fram och som förhoppningsvis kommer leda till ett svenskt spellicenssystem där seriösa aktörer i spelbranschen bereds möjlighet att bedriva sin verksamhet med god kontroll. Cherry Spelglädje AB tillstyrker utredningens förslag med undantag för nedan anförda synpunkter där Cherry Spelglädje redogör för nödvändiga förändringar.

Cherry Spelglädje AB är Nordens äldsta kasinobolag, har lång erfarenhet i branschen och moderbolaget i koncernen är noterat på Aktietorget. Cherry Spelglädje är en del av den svenska besöksnäringen och erbjuder sedan år 1963 spel i form av Black Jack och Roulette på restauranger och hotell runt om i hela Sverige.

Yttrande

Sammanfattning av Cherry Spelglädjes inställning till förslaget

- *Cherry Spelglädje ställer sig positiva till en höjning av maxinsatsen på landbaserat kommersiellt spel, däremot är de föreslagna höjningarna om motsvarande 37 SEK alltför låga för att branschen ska ges rimliga förutsättningar att överleva. För branschens överlevnad krävs en höjning i 'Förordning om landbaserat kommersiellt spel' gällande Black Jack till åtminstone 1/200 prisbasbelopp (224 SEK) samt en höjning för Roulette och tärningspel till åtminstone 1/2 000 prisbasbelopp (22 SEK).*
- *Den av utredningen föreslagna höjningen av maxinsatsen kompenserar inte tillräckligt för de föreslagna höjningarna av punktskatten på spelbord och licensavgiften. Detta betyder att branschen kommer att få lägga ner ett antal restaurangkasinon och bord vilket framförallt kommer att drabba små orter och glesbygd. Det, i sin tur, kommer att innebära färre arbetstillfällen och en centralisering av både restaurangkasinobranschen och besöksnäringen i stort till storstäderna.*
- *Landbaserat kommersiellt spel som regleras i kapitel 8 av författningsförslaget bör undantas från reglerna gällande ombud i kapitel 12 § 2 på samma sätt som spel på värdeautomater och spel på trav- och galoppbanor.*
- *Cherry Spelglädje ställer sig positiva till utredningens förslag om möjlighet att få licens för kortspel i turneringsform. Dock är begränsningarna i 8 kap. 5-6 §§ problematiska. Då syftet med regleringen är att kanalisera illegalt spelande till en reglerad marknad måste man skapa förutsättningar för seriösa företag att utan ekonomisk förlust kunna bedriva kortspel i turneringsform. Mycket lämpade borde de som tillhandahåller restaurangkasino vara, men då måste lagstiftningen tillåta att även annat spel om pengar, än poker, kan pågå i lokalen samtidigt. Därtill krävs en insats på 2000 SEK per deltagare för att täcka kostnader och skapa en liten vinst. Personer under 18 borde tillåtas få vistas i lokalen, då miljön är kontrollerad och ingen under 18 tillåts spela.*
- *I övrigt tillstyrker Cherry Spelglädje utredningens förslag.*

Landbaserat kommersiellt spel

Restaurangkasino, eller nuvarande landbaserat kommersiellt spel, är en del av den svenska besöksnäringen bestående av privata aktörer som bedriver spel i form av framförallt Black Jack men också Roulette på restauranger och hotell runt om i hela Sverige. Landbaserat kommersiellt spel är ett komplement till övrig verksamhet som bedrivs på hotell och restauranger. Spelet har en karaktär av förströelse och inslaget av pengar är av underordnad betydelse. Spelet är snarare att jämföras med chokladhjulet på Gröna Lund än faktiskt kasinospel. Av de pengarna som spelas in går cirka 70 % tillbaka till restaurangerna och hotellen. Idag finns det väldigt få Roulettebord kvar inom restaurangkasino till följd av att insatserna inte följt med i kostnadsutvecklingen och det därmed inte längre är lönsamt att bedriva denna spelform. Dock är den fortsatt efterfrågad av både restaurang- och hotell såväl som deras gäster då den är en trevlig och uppskattad och erbjuder en stunds förströelse.

Restaurangkasinoverksamhet bedrivs med en hög personalintensitet. Branschen sysselsätter i dagsläget cirka 1000 personer. Antalet anställda i branschen har mer än halverats de senaste 15 åren, som en följd av ökade kostnader i kombination med att maxinsatserna inte har hängt med i utvecklingen, då de är baserade på aktuellt prisbasbelopp. Årligen försvinner cirka 8% av marknaden, cirka 30 spelbord, till följd av olönsamhet, framförallt på landsbygden. Detta motsvarar drygt 60 direkta arbetstillfällen inom restaurangkasinobranschen. Utöver detta förlorar den svenska besöksnäringen ytterligare ett stort antal arbetstillfällen till följd av att restauranger och hotell inte längre blir lönsamma utan intäktströmmen från restaurangkasino. De som är anställda inom restaurangkasinobranschen är framförallt unga människor, 30% är mellan 18 och 20 år, 30% har utländsk bakgrund varav nästan 10% är födda utomlands och 30% har eftergymnasial utbildning.

Det ligger i många intresse att restaurangkasinobranschen även i fortsättningen utgör en del av hotell och restaurangers nöjes- och förströelseutbud, även för de som inte spelar. Restaurangkasino utgör också ett alternativ till internetspelade där förströelsespel erbjuds under sociala former i en kontrollerad miljö och med personal utbildad i spelansvar vilket främjar ett sunt och säkert spel.

En näst intill oförändrad maxinsats

I nuvarande utredning är förslaget att maxinsatsen för Black Jack ska höjas till 112 SEK och för Roulette 11 SEK. För Black Jack är det en höjning från dagens nivåer med 37 SEK. I utredningen är argumentet för denna höjning *"Även med en viss höjning av gränser för insatser och vinster kvarstår förströelsekaraktären hos denna spelform"* (s. 646). Däremot saknas vidare argumentation i utredningen varför man kommit fram till så låga nivåer och hur dessa har beräknats. Redan i 2008 års utredning 'En framtida spelreglering' (SOU 2008:124) var förslaget att höja maxinsatsen till 100 kronor för Black Jack på restaurangkasino. I nuvarande utredning anges att restaurangkasino är tänkt att utgöra ett komplement av förströelsekaraktär till annan verksamhet och att det rör sig om låga insatser och vinster. Cherry Spelglädje menar att även med en maxinsats motsvarande cirka 200 kronor kommer spelet också i fortsättningen behålla sin karaktär av förströelse och komplement till den övriga verksamheten.

Finland är det enda landet i världen som förutom Sverige erbjuder restaurangkasino. I Finland är maxinsatserna för Black Jack idag 20 Euro på restauranger utan kameraövervakning, 30 Euro på restauranger med kameraövervakning samt 40 Euro i spelhallarna och trots maxinsatser motsvarande nästan 400 SEK anser man i Finland fortfarande att spelet behåller sin karaktär av förströelse. En jämförelse kan också göras med Black Jack hos Casino Cosmopol där maxinsatsen i dagsläget är 89 600 SEK. På de nivåerna spelas inte Black Jack längre som ett förströelsespel. Vidare kan konstateras att enligt statistik framtagna av Stödlinjen för spelberoende är korrelationen mellan spel på restaurangkasino och spelberoende mycket låg (se diagram på sidan 5). Anledningen till detta torde vara bland annat att spelet sker i en kontrollerad miljö med utbildad personal, samt de låga insatserna och med låg vinståterbetalning.

Att ge branschen en möjlighet att kunna erbjuda kunderna att spela för 200 SEK kommer inte att innebära att kunderna väljer att göra det. Idag är det i praktiken tillåtet att spela för upp till 70 SEK men de flesta väljer ändå att lägga sina insatser på en lägre nivå. Mot den bakgrunden finns det inget som tyder på att

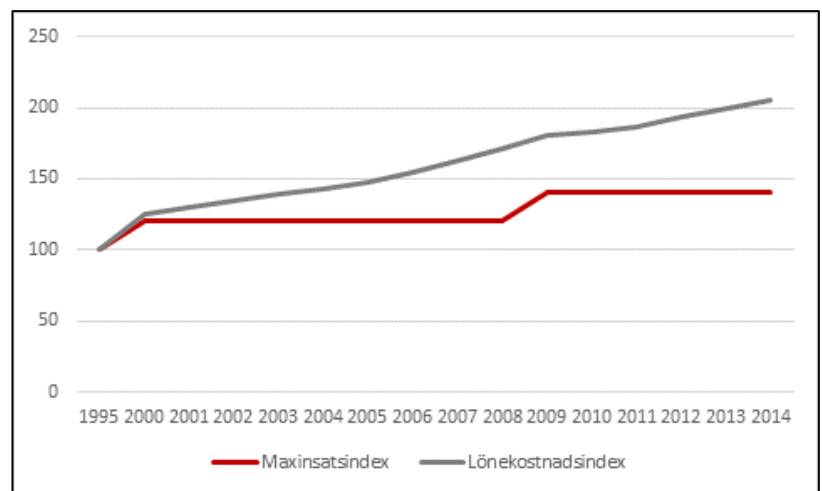
Black Jack som spelas med en maxinsats om motsvarande cirka 200 SEK (1/200 prisbasbelopp) och Roulette med en maxinsats motsvarande 22 SEK (1/2 000 prisbasbelopp) inte längre skulle behålla sin karaktär av förströelse. I övrigt skulle en sådan ökning bidra med en ökad sysselsättningsgrad och en möjlighet att skapa 650 nya arbetstillfällen i restaurangkasinobranschen, förbättrad lönsamhet för småföretagen i besöksnäringen, samt ökade intäkter till staten.

Brister i utredningens konsekvensanalys

Utredningen anger i sin konsekvensanalys att även om de föreslagna höjningarna inte är i nivå med de av branschen önskade borde höjningarna ge verksamheten bättre förutsättningar att vara lönsam. Utredaren har i denna del inte räknat in den föreslagna höjningen av punktbeskattning per spelbord från dagens nivåer om cirka 2500 kronor per spelbord och månad till 5000 kronor samt de höjda licensavgifterna som föreslås i Spelförordningen. Det anges i konsekvensanalysen att den största skillnaden i beskattning blir för de aktörer som har enstaka spelbord per spelplats. De spelplatserna med enstaka spelbord är ofta belägna i mindre orter och på glesbygden runt om i Sverige. Konsekvensen av nuvarande förslag med en ytterst marginell höjning av maxinsatsen i kombination med höjd punktbeskattning och höjda licensavgifter kommer bli att de spelplatserna med kortare öppettider som ligger utanför Sveriges storstäder inte längre kommer att vara lönsamma att bedriva, utan måste läggas ner.

Utöver de höjda kostnaderna som direkt kommer drabba branschen ökar också lönekostnaderna med ungefär 3% per år. I 1982 års Lotterilag fastställdes maxinsatsen för Black Jack till 50 SEK. När 1994 års Lotterilag trädde ikraft baserades istället maxinsatsen på aktuellt prisbasbelopp, dock skedde ingen höjning i praktiken utan maxinsatsen var fortfarande 50 SEK fram till år 2000. Maxinsatsen har ökat med 20 SEK under de senaste

35 åren medan lönekostnaderna har ökat med över 100% bara sedan den senaste Lotterilagen trädde ikraft. Intilliggande graf visar hur maxinsatsen och lönekostnaderna har utvecklats sedan nuvarande lag trädde ikraft. Glappet mellan intäkter och kostnader eskalerar i allt snabbare takt och på sikt kommer branschen inte längre ha förutsättningarna som krävs för att överleva. När 1994 års Lotterilag trädde ikraft fanns cirka 300 entreprenörer inom restaurangkasino, idag finns det ett

knappt 40-tal kvar. Som en direkt effekt av nuvarande förslag kommer bland annat spelplatser i Vemdalen, Skellefteå, Sandviken, Lysekil, Trelleborg, Nässjö, Bollnäs och Sälen att, tillsammans med ett stort antal andra mindre orter, behöva stänga ner sina spelplatser på grund av olönsamhet. För varje spelbord som behöver stängas ner är det också två medarbetare hos Cherry Spelglädje som inte längre har en arbetsplats att gå till.

Nuvarande förslag kommer inte bara resultera i en direkt negativ effekt på antalet jobb restaurangkasinobranschen erbjuder på mindre orter runt om i landet. Det kommer också att innebära att ett antal restauranger och hotell inte längre får de extra intäkterna som restaurangkasino erbjuder och därmed inte längre kommer kunna bedriva sin verksamhet lönsamt. För många mindre restauranger gör de extra intäkterna från restaurangkasino hela skillnaden mellan vinst eller förlust för hela verksamheten. Om en restaurang behöver stänga sin verksamhet till följd av att de inte längre får de extra intäkterna som restaurangkasino erbjuder innebär detta inte bara att åtminstone två direkta arbetstillfällen inom restaurangkasino går förlorade, det innebär också att åtminstone 20 indirekta arbetstillfällen inom den svenska besöksnäringen försvinner och att personer bosatta på orten, eller besökare, inte längre har en restaurang att gå till. Denna del är helt förbisedd i utredningens konsekvensanalys men nog så viktig att ta

i beaktande inför en kommande lagstiftning. Med rätt förutsättningar och en höjning av maxinsatsen till 200 SEK (1/200 prisbasbelopp) kommer branschen kunna skapa 650 nya instegsjobb runt om i hela landet från första dagen.

Restaurangkasino och penningtvätt

Under 2014 gjorde Lotteriinspektionen en första bedömning av riskerna för penningtvätt på spelmarknaden, denna rapport har under 2017 uppdaterats med anledning av att den nya penningtvättslagen som kommer träda ikraft i augusti 2017. Restaurangkasino är en av de speltjänsterna som enligt Lotteriinspektionen delvis bör undantas från regelverket på grund av att risken för penningtvätt bedöms vara låg. *”Lotteriinspektionens bedömning är att det för spelare både är svårt och omständligt att tvätta pengar med hjälp av spel på restaurangkasino. De risker som identifierats hanteras i hög utsträckning av att spelets förutsättningar är beskurna av bestämmelserna i Lotterilagen”* (Identifiering och bedömning av risker för penningtvätt på den svenska spelmarknaden, s. 21-22). Delvis undantagna innebär att restaurangkasino kommer omfattas av de nya reglerna gällande anordnare med tillstånd enligt Lotterilagen men i övrigt är undantagna bestämmelserna.

12 kap 2 § gällande Spelombud

Av första paragrafen i förslaget framgår att *”Med ombud avses den som säljer spel, tar emot vinster eller förmedlar vinster åt någon som har en licens enligt denna lag”*. Vidare stipuleras i andra paragrafen att sådan verksamhet som anges i 1 § inte får bedrivas på platser där det finns ett tillstånd enligt alkohollagen. Av paragrafen framgår att verksamhet som bedrivs genom spelombud inte får utövas på platser där det finns ett serveringstillstånd. Ett undantag gäller för spel på värdeautomater och spel på trav- och galoppbanor. Cherry Spelglädje menar att detta även bör gälla för landbaserat kommersiellt spel reglerat i kapitel 8. Det förefaller snarare vara ett misstag i utredningen än ett övervägt förslag att inte också inkludera landbaserat kommersiellt spel i paragrafen. Verksamheten bedrivs huvudsakligen på platser med serveringstillstånd, vilket idag är en förutsättning för att kunna erhålla ett tillstånd för sådant spel. Därtill är branschen idag undantagen från regelverket gällande ombud och utredaren förefaller inte göra någon annan bedömning.

”Enligt utredningen bör spelverksamhet genom ombud inte få bedrivas på platser där det finns ett serveringstillstånd enligt alkohollagen. En förutsättning för att få tillstånd att anordna spel på värdeautomat i dag är bl.a. att det finns ett serveringstillstånd för rörelsen eller att spelet anordnas i samband med bingospel (27 § första stycket 1 lotterilagen). Utredningen har i denna del inte föreslagit något annat. Det ska därför göras ett undantag från kravet att det inte får finnas ett serveringstillstånd när spel tillhandahålls genom ombud vad gäller värdeautomater. Det är vidare rimligt att göra ett sådant undantag för spel på trav- och galoppbanor.” (s. 573). Det är rimligt att göra ett sådant undantag även för spel reglerat i kapitel 8 då, beroende på hur man tolkar ordalydelsen av ’säljer spel, tar emot vinster eller förmedlar vinster’ potentiellt skulle kunna träffa spelplatserna inom restaurangkasinobranschen. Detta skulle i så fall klassa spelplatserna som spelombud vilket i enlighet med paragraf 2 skulle innebära att de inte längre skulle kunna tillhandahålla restaurangkasino.

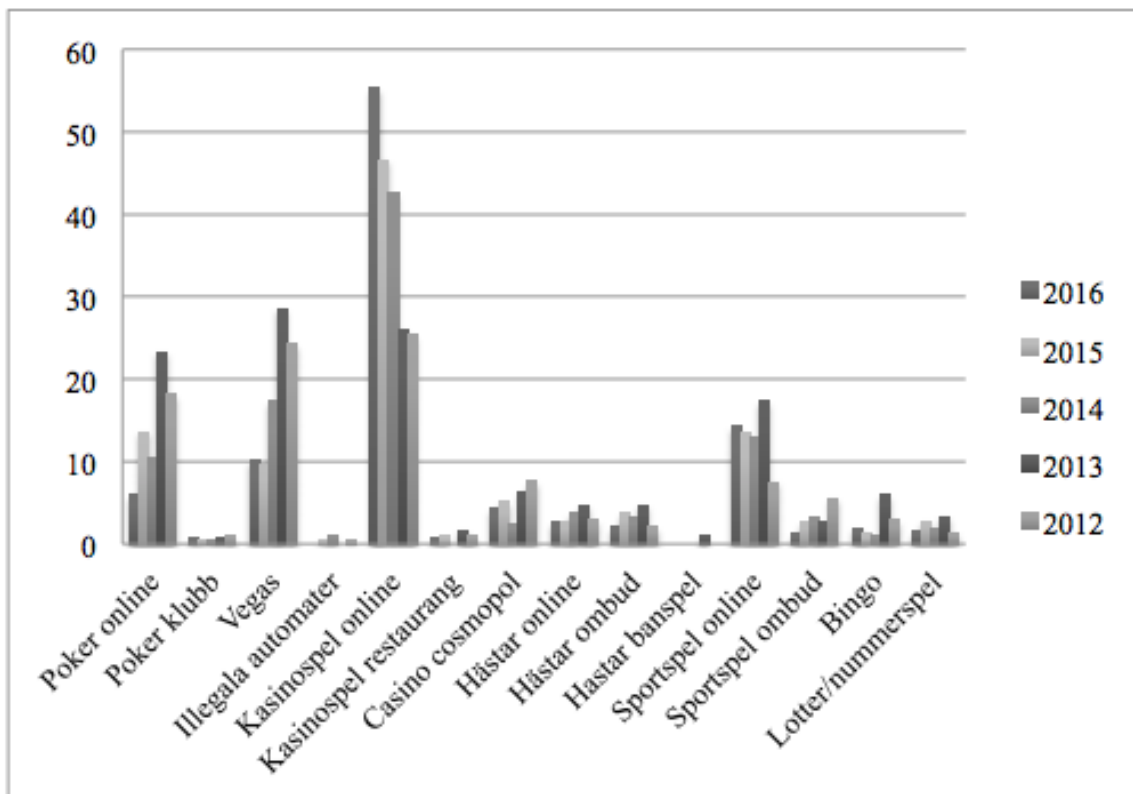
Särskilda krav för att få bedriva kortspel i turneringsform

Cherry Spelglädje ser mycket positivt på att kortspel i turneringsform introduceras som en del av licenssystemet. Spellicensutredningen ska lämna förslag på en spelreglering som ska syfta till att skapa en spelmarknad som präglas av ett högt konsumentskydd, hög säkerhet i spelen och tydliga förutsättningar för att få verka på marknaden. Det huvudsakliga målet med att tillåta kortspel i turneringsform torde vara att kanalisera dagens förekommande illegala pokerspel i klubblokaler, ofta med illegal alkoholförsäljning, till pokerturneringar av ansvarstagande aktörer med erforderlig licens i en kontrollerad miljö. Utredarna drar slutsatsen att det idag finns en inte obetydlig illegal och oreglerad kortspelsverksamhet i landet. Ett av syftena med att erbjuda ett legalt alternativ är att motverka förekomsten av illegalt pokerspel. Det illegala pokerspelet är ofta nära förknippat med illegal alkoholförsäljning. Det noteras att utredaren beslutat att tillåta kortspel i turneringsform att bedrivas i restaurangmiljö och på spelplatser med alkoholtillstånd vilket torde vara en av förutsättningarna för att kunna kanalisera dagens illegala pokerspel. Med beaktande av ett

försök att uppnå det bakomliggande syfte och försöka kanalisera det illegala pokerspelet är dock den föreslagna lagstiftningen problematisk ur andra aspekter.

För det första stipuleras i punkt två att det på spelplatsen inte får förekomma annat spel om pengar som omfattas av denna lag. Som argument för punkt två anför utredaren att *"Med beaktande av sociala skyddshänsyn får pokerspel i turneringsform anses vara "mindre riskfyllda" i förhållande till annat kortspel där tiden mellan insats och vinst är relativt kort. Mot bakgrund av detta föreslås ett krav på att det i lokalen inte får förekomma annat spel om pengar"* (s. 477). Det finns lite som stödjer ett sådant påstående, korrelationen mellan spel på landbaserat kommersiellt spel så som Black Jack och Roulett och spelberoende är mycket låg. Statistik från Nationella Stödlinjen visar att det inte råder någon skillnad i korrelationen mellan restaurangkasino och spel på pokerklubbar samt spelberoende.

Nationella Stödlinjen i Sveriges Årsrapport 2016 - angiven mest problematiska spelform

Anledningen är att spelet sker i en kontrollerad miljö med utbildad personal, samt de relativt låga insatserna och vinstutbetalningarna. Restaurangkasino en spelform av förströelsekaraktär där inslaget av pengar är av underordnad betydelse. Därmed anses utredarens argumentation att det i lokalen inte bör förekomma annat spel om pengar något märklig. Dock kommer detta i praktiken innebära att kortspel i turneringsform inte kommer kunna anordnas på restauranger som också har tillstånd att bedriva restaurangkasino i form av Black Jack eller Roulett, om inte det andra spelet i lokalen samtidigt stängs ner vilket är orimligt. Dessa restauranger har störst erfarenhet av att administrera spel. Kompetenta aktörer med lång erfarenhet i branschen bör rimligtvis kunna anordna kortspel i turneringsform utan att det andra spelet i lokalen behöver stängas ner. Mot bakgrund av den låga risk det innebär att spela både kortspel i turneringsform och restaurangkasino bör även spelarna få möjlighet att delta i flera olika speltyper i lokalen så länge aktörerna uppfyller sedvanliga krav på bland annat spelansvar och säkerhet.

För det andra delar Cherry Spelglädje inte utredarens bedömning om att det i lokalen inte ska få vistas personer under 18 år. Personer under 18 år är välkomna till platser med serveringstillstånd trots att de inte får serveras alkohol, de är vidare välkomna till platser där det också i lokalen bedrivs spel på värdeautomater. Värdeautomater som står inne på en restaurang är inte övervakade av personal mer än av

de som jobbar på restaurangen. Cherry Spelglädje har svårt att se varför man gjort en annan bedömning gällande kortspel i turneringsform där en förutsättning för att kunna bedriva spelet är att det administreras av utbildad personal som kan kontrollera att samtliga deltagare i spelet är över 18 år på samma sätt som idag sker på restaurangkasino. Därmed borde personer under 18 år vara välkomna i lokalen trots att de inte får delta i spelet.

För det tredje ställer sig Cherry Spelglädje mycket tveksam till utredningens bedömning om att insatserna för kortspel i turneringsform bör begränsas till ett så lågt belopp som 1000 SEK per deltagare i kombination med en begränsning av antalet deltagare till 48 personer. Det är viktigt att skapa förutsättningar för seriösa aktörer i branschen att kunna bedriva sin verksamhet lönsamt om syftet är att kanalisera det illegala pokerspelandet som sker runt om i landet. Utredaren menar att *"Insatserna bör begränsas till drygt 1 000 kronor per deltagare för att spelet inte direkt ska konkurrera med det pokerspel som i dag sker, och även fortsättningsvis föreslås ske, i regi av Casino Cosmopol"* (s. 476). Cherry Spelglädje eller restaurangkasinobranschen har inte som ambition att, och ser inte sig själva som, en konkurrent till Casino Cosmopol där spelet sker med helt andra förutsättningar, i en annan miljö. Däremot finns behovet av att kunna erbjuda ett seriöst alternativ av pokerspel för de kunder som önskar delta i denna spelform även utanför storstäderna Malmö, Göteborg, Stockholm och Sundsvall. För att möjliggöra detta skulle insatserna behöva höjas till åtminstone 2000 SEK per deltagare.

Som Cherry Spelglädje tidigare anfört i relation till denna fråga är det rimligt att anta att deltagare i en turnering inte skulle vara beredda att lägga mer än 20% av sin insats för att täcka kringkostnader för arrangemanget, vilket är i överkanten av brukligt för en pokerturnering. Om det anordnas en full turnering enligt gällande förslag blir den totala intäkten 48 000 SEK. Om 20% av dessa ska gå till att täcka kringkostnader motsvarar det 9 600 SEK. Resterande pengar återbetalas till deltagarna. För ett sådant arrangemang skulle det behövas åtminstone 6 croupierer från anordnaren, vilket med minimilön skulle innebära en kostnad om cirka 7 200 SEK om man lyckas genomföra turneringen på mellan 3 och 4 timmar. Därutöver ska man med 2 400 SEK täcka kostnader för licens, skatt, spelbord och material samt eventuellt övrig personal så som värdar eller vakter för att säkerställa ordningen. Det är värt att notera att räkneexemplet är baserat på maximalt antal deltagare, med maximal insats och minsta möjliga kostnad för att kunna genomföra turneringen, som i bästa fall skulle gå jämnt ut för anordnaren men troligtvis med förlust. Mot den bakgrunden känns det inte troligt att seriösa aktörer i spelbranschen skulle vara intresserade av att anordna pokerturneringar enligt gällande lagförslag. Det måste finnas en lönsamhetsaspekt för att få de seriösa aktörerna att bedriva kortspel i turneringsform vilket skulle möjliggöras med en insats som motsvarar 2000 SEK.

Sammanfattningsvis önskar Cherry Spelglädje framföra att vi ser att det finns tydliga fördelar med att landbaserat kommersiellt spel, Black Jack, Roulett och poker, fortsatt erbjuds på den svenska spelmarknaden som ett säkert komplement till spel på internet eller andra spelformer. Verksamheten bedrivs med hög personalintensitet och branschen erbjuder väldigt många människor ett första steg in på arbetsmarknaden. Utöver detta bidrar också verksamheten till svensk besöksnäring och många av landets hotell och restauranger, vilket på flera håll i landet möjliggör att det faktiskt går att bedriva verksamheterna även på de mindre orterna. Det innebär också ökade intäkter till staten i form av skatt och licensavgifter. Vi ser det därför som viktigt att förutsättningarna för att fortsatt kunna erbjuda restaurangkasino i Sverige förbättras i den kommande lagstiftningen. En höjning av den föreslagna maxinsatsen för Black Jack till åtminstone 1/200 prisbasbelopp (224 SEK) samt en höjning för Roulett och tärningspel till åtminstone 1/2 000 prisbasbelopp (22 SEK) i kombination med förbättrade villkor för den nya spelformen kortspel i turneringsform (poker) kommer resultera i åtminstone 650 nya arbetstillfällen runt om i hela landet från första dagen.